

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BOLU BELEDİYESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	8
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7.	DENETİM BULGULARI	11
8.	EKLER.....	27

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu.....	3
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri	5
Tablo 7:Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler.....	6

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Tıbbı Atıkların Toplanması ve Bertarafı Konusunda Eksiklikler Bulunması
2. Taksi Plakalarının Bir Karara Dayanmaksızın Süresiz Olarak Kullanılması
3. Park Alanı Olarak Bütün Vatandaşların Kullanımına Açık Olması Gereken Taşınmazların Amacı Dışında Kullanılması
4. Taksi Duraklarındaki Yapıların Belediye Tarafından Yapıtılması
5. Belediyenin Taşıtlarına İlişkin Envanter Kayıtları ile Trafik Tescil Kayıtlarının Uyuşmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Bolu Belediyesi 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Kanun olup bu Kanun'da İdarenin görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçesi ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde ise belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre il belediyesinin organları belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Belediyenin karar organı olan Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere 32 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı, norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'na istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, belediyenin nüfus sayısına göre en çok iki adet belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Belediyenin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı birim bulunmamaktadır. Başkana bağlı, memurlar arasından atanan 4 başkan yardımcısı bulunurken meclis üyeleri arasından görevlendirilen 1 başkan yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin 21 adet hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	623	193
Sözleşmeli Personel	-	37
Kadrolu İşçi	-	46
Toplam		276
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	873

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçe Türleri ve Kapsamı" başlıklı 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri 27.05.2016 tarih ve 29724 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe, belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Belediye, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Belediyenin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklene / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
Personel Giderleri		134.167.000,00		26.863.063,35	161.030.063,35	143.644.281,77	17.385.781,58	
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri		17.187.000,00		829.986,99	18.016.986,99	14.019.820,17	3.997.166,82	
Mal ve Hizmet Alım Giderleri		884.876.200,00		178.971.047,19/ 39.483.305,24	1.024.363.941,95	922.898.529,27	101.465.412,68	
Faiz Giderleri		65.000.000,00			65.000.000,00	37.401.584,07	27.598.415,93	
Cari Transferler		145.603.800,00		1.255.811,67	146.859.611,67	44.599.571,38	102.260.040,29	
Sermaye Giderleri		901.750.000,00		86.292.945,30/ 124.919.791,90	863.123.153,40	373.967.036,97	489.156.116,43	
Sermaye Transferleri		152.221.000,00			152.221.000,00	52.221.024,01	99.999.975,99	
Borç Verme								
Yedek Ödenek		199.195.000,00		0/129.809.757,36	69.385.242,64	0,00	69.385.242,64	
Toplam		2.500.000.000,00		294.212.854,50	2.500.000.000,00	1.588.751.847,64	911.248.152,36	

Belediyenin 2023 mali yılı bütçesi ile 2.500.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup, yıl içinde 1.588.751.847,64 TL bütçe gideri yapılmış, 911.248.152,36 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini* (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	181.660.000,00	132.355.978,58	1.370.360,52	130.985.618,06	72,10
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	494.551.000,00	346.681.689,24	2.293.958,59	344.387.730,65	69,64
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	4.500.000,00	5.933.183,82	0,00	5.933.183,82	131,85
05- Diğer Gelirler	1.466.674.000,00	790.887.278,86	601.616,30	790.285.662,56	53,88
06- Sermaye Gelirleri	352.700.000,00	242.020.170,73	35.283.775,00	206.736.395,73	58,62
08-Alacaklardan Tahsilat					
09- Red ve İadeler	-85.000	0,00	0,00		
Toplam	2.500.000.000,00	1.517.878.301,23	39.549.710,41	1.478.328.590,82	59,13

(*)Bütçe başlangıç gelir tahmini 2.500.000.000,00 TL'dir.

2023 yılında net bütçe geliri %59,13 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %72,10, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %69,64, alınan bağış ve yardımlar %131,85, diğer gelirler %53,88 ve sermaye gelirleri ise %58,62 ile gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödenği* (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	134.167.000,00	143.644.281,77	107,06
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	17.187.000,00	14.019.820,17	81,57
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	884.876.200,00	922.898.529,27	104,30
04- Faiz Gideri	65.000.000,00	37.401.584,07	57,54
05- Cari Transferler	145.603.800,00	44.599.571,38	30,63
06- Sermaye Giderleri	901.750.000,00	373.967.036,97	41,47
07- Sermaye Transferleri	152.221.000,00	52.221.024,01	34,31
08- Borç Verme			
09- Yedek Ödenekler	199.195.000,00		
Toplam	2.500.000.000,00	1.588.751.847,64	63,55

(*) Bütçe başlangıç gider tahmini 2.500.000.000,00 TL'dir.

2023 yılında bütçe giderleri %63,55 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, faiz gideri, cari transferler, sermaye giderleri ve sermaye transferleri beklenenin altında gerçekleşirken personel giderleri ve mal ve hizmet alım giderleri beklenenin üstünde gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır:

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	47.123.368,61	85.276.243,81	132.355.978,58	80,96	55,21
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	93.860.641,97	166.803.613,72	346.681.689,24	77,71	107,84
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	844.205,25	490.816,31	5.933.183,82	-41,86	1.108,84
Diğer Gelirler	243.552.022,80	440.351.897,11	790.887.278,86	80,80	79,60
Sermaye Gelirleri	65.327.879,66	143.240.761,58	242.020.170,73	119,26	68,96
Toplam	450.708.118,29	836.163.332,53	1.517.878.301,23	85,52	81,53
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	2.142.860,19	3.044.484,54	39.549.710,41	42,08	1.199,06
Net Toplam	448.565.258,10	833.118.847,99	1.478.328.590,82	85,73	77,45

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler bir önceki yıla göre 681.714.968,70 TL'lik (%81,53) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 47.079.734,77 TL (%55,21), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 179.878.075,52 TL (%107,84), alınan bağış ve yardım ile özel gelirler 5.442.367,51 TL (%1.108,84), diğer gelirlerde 350.535.381,75 TL (%79,60) ve sermaye gelirlerinde 98.779.409,15 TL (%68,96) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	41.064.850,94	68.171.813,67	143.644.281,77	66,01	110,71
SGK Devlet Prim Giderleri	6.588.330,37	9.359.843,53	14.019.820,17	42,07	49,79
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	220.862.943,35	475.927.480,51	922.898.529,27	115,49	93,92
Faiz Giderleri	26.221.402,76	36.260.513,12	37.401.584,07	38,29	3,15
Cari Transferler	9.410.843,25	19.798.009,00	44.599.571,38	110,37	125,27
Sermaye Giderleri	166.412.910,65	278.459.753,27	373.967.036,97	67,33	34,30
Sermaye Transferleri	98.636.933,40	121.077.634,07	52.221.024,01	22,75	-56,87
Toplam	569.198.214,72	1.009.055.047,17	1.588.751.847,64	77,28	57,45

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 579.696.800,47 TL (%57,45) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde, 2023 yılında personel giderlerinin 75.472.468,10 TL (%110,71), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 4.659.976,64 TL (%49,79), mal ve hizmet alım giderlerinde 446.971.048,76 TL'lik (%93,92), faiz giderlerinde 1.141.070,95 TL (%3,15), cari transferlerinde 24.801.562,38 TL (%125,27), sermaye giderlerinde 95.507.283,70 TL'lik (%34,30) artış ve sermaye transferlerinde ise 68.856.610,06 TL (%56,87) azalış olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosu'na göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 1.554.223.158,10 TL, Faaliyet Geliri 1.736.979.277,06 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 182.756.118,96 TL olarak gerçekleşmiştir.

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Bolu Bel San. ve Tic. AŞ	182.252.171,27	182.252.171,27	100
2	Bol Tur Turizm Org. Tic. ve San. AŞ	55.010.000,00	55.010.000,00	100
3	Boluyu Seviyorum Personel AŞ	50.000,00	50.000,00	100
4	Aksa Bilecik Bolu Doğal Gaz Dağıtım AŞ	18.000.000,00	802.800,00	4,46

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Belediyenin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, 23.12.2014 tarih ve 29214 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Çerçeve Hesap Planının Genel Yapısı" başlıklı 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Mali Tabloların Hazırlanması"

başlıklı 484 ve “Mizan Cetveli ve Düzenlenecek Temel Mali Tablolar ile Diğer Mali Tablolar” başlıklı 485’inci maddeleri uyarınca mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar’ın “Verilecek Defter, Mali Tablo, Belge ve Bilgilerin Çeşitleri” başlıklı 5’inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın "Diğer Belgelerin Verilme Yeri, Süresi ve Usulleri" başlıklı 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İç

Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları belirlenmemiştir. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmış ancak kamu görevlilerine uygulanan etik davranış ilkelerinin eğitim programlarında yer almaması nedeniyle kısmen yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler, tanımlanan riskleri azaltmak için özel kontrol mekanizmalarının (rotasyon, yedek personel görevlendirme vb.) geliştirilmemesi ve risk seviyesinde meydana gelen değişikliklerin gözden geçirilmemesi yönleriyle eksiktir, buna karşın hazırlanan bu prosedürler duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme) yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmış olup kurum internet sitesinde yayımlanmaktadır. İdarede veri kayıt ve dosyalama sistemi mevcuttur. Yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkânı sunacak bir yönetim bilgi sistemi bulunmakta olup, bilgi yönetim sistemleri bilgi güvenliğini ve yedekleme gerekliliklerini sağlayacak şekilde dizayn edilmiştir.

İzleme Standartları

Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur. İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamış ve belirlenmiş üç kadroya iç denetçi ataması yapılmamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Bolu Belediyesinin 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Tıbbi Atıkların Toplanması ve Bertarafı Konusunda Eksiklikler Bulunması

Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği eki olan tıbbi atık üreticileri listesinde yer alan tıbbi atık üreticilerinin bir kısmının tıbbi atıklarının toplanmadığı, hâliyle söz konusu bu atıkların bertarafının atık üreticileri tarafından nasıl gerçekleştirildiğinin bilinmediği ve bu konudaki yasal yükümlülüklerin kısmen yerine getirilmediği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesi, burada öngörülen diğer görevlerin yanı sıra çevre ve çevre sağlığı hizmetlerini de belediyelerin yapacağı veya yaptıracakını hüküm altına almıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 3'üncü maddesi çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkeleri belirlerken başta idare, meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere herkesi, çevrenin korunması ve kirliliğinin önlenmesi ile görevli tayin edip bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlü kılmıştır.

Mezkûr Kanun'un 8'inci maddesi ise "Kirlenme yasağı" bahsini düzenlemektedir ve bu bağlamda her türlü atık ve artığın, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama verilmesi, depolaması, taşınması, uzaklaştırılması ve benzeri faaliyetlerde bulunmasını yasaklamakta, kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgilileri kirlenmeyi önlemekle, kirlenmenin meydana geldiği hallerde ise kirlenmeyi durdurmakla, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü kılmaktadır.

Anılan Kanun'un 11'inci maddesi ise bertaraf etme yükümlüğünü düzenlemekte olup bu çerçevede, üretim, tüketim ve hizmet faaliyetleri sonucunda oluşan atıklarını alıcı ortamlara doğrudan veya dolaylı vermeleri uygun görülmeyen tesis ve işletmeleri, atıklarını yönetmeliklerde belirlenen standart ve yöntemlere uygun olarak bertaraf etmekle veya ettirmekle ve öngörülen izinleri almakla mükellef kılmıştır.

Bu çerçevede hazırlanan Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, enfeksiyon yapıcı atıkları, patolojik atıkları ve kesici-delici atıkları tıbbi atık kabul etmekte ve tıbbi atık oluşumuna neden olan atık üreticilerinin listesini Ek-1’inde vermektedir.

Yönetmelik kapsamında “*Enfeksiyon yapıcı atık: Enfeksiyon yapıcı etkenleri taşıdığı bilinen veya taşınması muhtemel; başta kan ve kan ürünleri olmak üzere her türlü vücut sıvısı, insan dokuları, organları, anatomik parçaları, otopsi materyali, plasenta, fetus ve diğer patolojik materyali, bu tür materyal ile bulaşmış eldiven, örtü, çarşaf, bandaj, flaster, tamponlar, eküvyon ve benzeri atıkları, karantina altındaki hastaların vücut çıkartılarını, bakteri ve virüs tutucu hava filtrelerini, enfeksiyon yapıcı ajanların laboratuvar kültürlerini ve kültür stoklarını, enfekte hayvanlara ve çıkartılarına temas etmiş her türlü malzemeyi, veterinerlik hizmetlerinden kaynaklanan atıkları,*” kapsarken patolojik atık ise “*Cerrahi girişim, otopsi, anatomi veya patoloji çalışması sonucu ortaya çıkan dokuları, organları, vücut parçalarını, vücut sıvılarını ve fetus,*” gibi atıkları kapsamaktadır. Mezkûr Yönetmelik’in 4’üncü maddesine göre kesici-delici atık ise enjektör ve diğer tüm tıbbi girişim iğneleri, lanset, kapiller tüp, bisturi, bıçak, serum seti iğnesi, cerrahi sütür iğneleri, biyopsi iğneleri, intraket, kırık cam, ampul, lam-lamel, kırılmış cam tüp ve petri kapları gibi batma, delme, sıyrık ve yaralanmalara neden olabilecek atıkları kapsamaktadır.

Bahse konu Yönetmelik, yukarıda sayılan tıbbi atıkların toplanması, taşınması ve bertarafından sorumlu tuttuğu belediyelerin yükümlülüklerine ise 8’inci maddesinde yer vermiştir. Tıbbi atık yönetim planının hazırlanmasından tıbbi atık işleme tesisine kadar tüm yükümlülükler bu madde hükmü ile düzenlenmiştir.

Belediye, anılan maddede öngörülen görevleri, yine aynı madde düzenlemesine uygun olarak yapmak yerine yaptırmaktadır. Bununla birlikte anılan maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre belediyeler de birinci fıkrada belirtilen yükümlülüklerden, yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlar ile müteselsilen sorumludurlar.

Mezkûr Yönetmelik’in 22’inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü gereğince belediyeler, tıbbi atık yönetim planı hazırlamak ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne sunmak ve planda, diğer bilgilerin yanı sıra tıbbi atık oluşumuna neden olan atık üreticileri ile bunların tıbbi atık miktarları ve geçici depolama sistemlerine ilişkin bilgilere detaylı olarak yer vermekle görevli ve sorumlu tutulmuşlardır.

Bolu Belediyesi Tıbbi Atık Yönetim Planı 2023 yılı Ocak ayında anılan Yönetmelik'e uygun olarak yayınlanmıştır. Bahse konu Plan eki Ek-1'de yer alan tıbbi atık oluşumuna neden olan atık üreticileri listesi incelendiğinde iki önemli husus dikkati çekmektedir ki bu iki husus aynı zamanda 2872 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik'in yukarıda zikredilen hükümleri nedeniyle iki önemli soruna da işaret etmektedir.

Bunlardan ilki, Belediye ile sözleşme yapan tıbbi atık üreticisi sayısı ile bahse konu Plan'ın Ek-1'inde yer alan ve ilde faaliyet gösteren tıbbi atık üreticilerinin sayısı arasındaki farktır. Bunun anlamı, Belediye ile sözleşme yaptığı hâlde tıbbi atıkların Belediye'nin yetki verdiği tıbbi atık toplayıcısı firmaya teslim etmeyen tıbbi atık üreticilerinin bulunduğudır. Mezkûr Yönetmelik'in Ek-1'inde sayılan tıbbi atık üreticilerinin bir kısmının, örneğin eczaneler ya da bazı branşlarda hizmet veren doktor muayenehaneleri gibi, düzenli ve sürekli tıbbi atık üretmediği göz önünde bulundurulsa bile diğerlerinin tıbbi atık üretmediğini düşünme imkanı olmadığı açıktır. Örnek vermek gerekirse diş ve ağız sağlığı muayenehaneleri, diyaliz merkezleri veya belli branşlarda hizmet veren doktor muayenehanelerinde tıbbi atık üretilmemesi ihtimali bulunmamaktadır.

Diğer sorun ise yine anılan Yönetmelik Ek-1'inde sayılan tıbbi atık üreticilerinden olup ilde faaliyet gösteren kişi ya da kuruluşların bir kısmının Belediye ile sözleşme dahi yapmadığının anlaşılmasıdır. Gerçekten de ilde faaliyet gösteren dövme salonu, güzellik merkezi ve veteriner muayenehanesi gibi tıbbi atık üreticisi sayılan kişi ya da kuruluşların ne sözleşme yaptığı ne de tıbbi atıkların bertarafı için Belediye'ye yetkilendirilmiş firmaya verdiği anlaşılmıştır. Yapılan incelemede, çalışma ruhsatı almadan faaliyetini sürdüren dövme salonuna bile rastlandığı dikkate alınır, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yapılması gereken denetimlerin yetersiz olduğunu söylemekte bir sakınca da olmayacaktır.

Söz konusu tıbbi atık üreticilerinden bir kısmının ise ilgili mevzuatı ile belirlenmiş yasakları ihlal ettiği de yapılan inceleme ile anlaşılmıştır. Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik'in geçici 5'inci maddesinde "*Güzellik salonunda tıp fakültesi diploması olan biri çalışsa bile, tabip yetkisinde olan tıbbi işlemler güzellik salonunda yapılamaz. Bu hususa uymadığı tespit edilen kişiler hakkında ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.*" hükmü yer almaktadır.

Aynı şekilde, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in "Sıhî Müesseseler İçin Sınıflarına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler"i düzenleyen Ek-1'inde

yer alan Güzellik Salonları başlıklı J bölümünün 16'ncı maddesinde güzellik salonlarında yasak olan faaliyetler sıralanmış olup, güzellik salonunda tıp fakültesi mezunu olan biri çalışsa bile mezoterapi, akupunktur, lipoelektro gibi her türlü invaziv girişimler ile tabip yetkisinde olan tıbbi işlemlerle deriye veya deri altına enjeksiyonla müdahalede bulunmayı gerektiren işlemlerin yapılamayacağı düzenleme altına alınmıştır.

Bununla birlikte, ilde faaliyet gösteren bazı güzellik salonlarının, web sayfaları ya da sosyal medya hesaplarından anlaşıldığı üzere, tıbbi işlem sayılan nitelikte işlemler uyguladıkları anlaşılmaktadır ki bu durum yukarıda zikredilen her iki Yönetmelik'e de aykırılık teşkil etmektedir.

Bu çerçevede, Belediye'nin 2872 sayılı Kanun'un 3 ve 8'inci maddeleri bağlamında kirlenmeyi önleme, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri gereğince de "yetkili idare" sıfatı ve vasfıyla işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların tespiti hâlinde iş yerine bu durumu gidermesi için süre verme ve verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde iş yerini kapatma görevlerinin olduğu muhakkaktır.

2872 sayılı Kanun'un 20'nci maddesi idari nitelikteki cezalar bahsini düzenlemekte olup, Belediye'nin bu konuda tam ve doğru uygulama yapması, tüm tıbbi atık üreticilerinden bu atıkları toplaması ya da toplattırması, sözleşme yapmayan ya da sözleşme yapmış olmakla birlikte tıbbi atık teslimi olmayan üreticileri anılan 20'nci maddedeki yaptırımların uygulanması için ilgili kurumlara bildirmesi gerekmektedir. Zira, atıkların üretilmesinden nihai bertarafına kadar geçen sürede atık üreticileri, toplayıcılar, atıkların el değiştirdiği tüm taşıyıcılar, nihai bertaraf ediciler müteselsilen sorumludurlar.

Bahse konu 20'nci maddesinin birinci fıkrası r bendi Kanun'da ve yönetmeliklerde öngörülen usul ve esaslara, yasalara veya sınırlamalara aykırı olarak atık toplayan, taşıyan, geçici ve ara depolama yapan, geri kazanan, geri dönüşüm sağlayan, tekrar kullanan veya bertaraf edenlere 433.018 Türk lirasından 1.732.078 TL Türk lirasına kadar idari para cezası verileceğini, ikinci fıkrası ise bu maddenin r bendinde öngörülen idarî para cezasının kurum, kuruluş ve işletmelere üç katı olarak uygulanacağını hüküm altına almıştır.

Öte yandan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu "İkinci Bölüm"ünde "Çevreye Karşı Suçlar" bahsini düzenlemekte olup işlenen suça verilecek ceza, 181 ve 182'nci maddelerinde çevrenin kirlenmesi suçunun kasten ya da taksirle işlenmesine göre iki madde hâlinde yer almaktadır.

Taksir, anılan Kanun'un 22'inci maddesine göre "dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesi" iken, kast, 21'inci maddeye göre "suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi" hâlidir.

Mezkûr Kanun'un bağlayıcılığı ise, 4'üncü maddesinde "Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz." hükmüyle vazedilmiştir.

Tıbbi atık üreticileri her ne kadar bu konudaki sorumluluklarının bilincinde ise de bu konuda yetkili ve görevli kılınmış idarelerin de bu sorumlulukları ilgililerine hatırlatma ve öngörülmüş yaptırımları uygulama veya uygulatma ve en nihayetinde çevrenin korunması hususunda gerekli önlemleri alma sorumluluğu bulunmakta olup, yapılan açıklamalar çerçevesinde önlem alınması ve işlem yapılması gerekmektedir.

BULGU 2: Taksi Plakalarının Bir Karara Dayanmaksızın Süresiz Olarak Kullandırılması

İlde ticari faaliyetine devam eden taksi plakalarının (T Plaka) süresiz kullanıldığı tespit edilmiştir

Taksi Plakaları ile ilgili Belediye'de ulaşılabilen tek kayıt 27.06.2008 tarih ve 2008/828 sayılı Bolu Belediyesi Encümen Kararı olup bu kararda yer alan ve fiilen çalışan, bu hâliyle faaliyetlerine devam etmesine karar verilen 184 adet taksiye ilişkin bilgi ve listenin, Bolu Şoförler ve Otomobilciler Odasının 01.05.2008 tarih ve 62 sayılı yazısı ile bildirilen ticari taksi sayılarına dayandırıldığı anlaşılmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinin a fıkrası ile belediyeler, belirtilen diğer görevlerin yanı sıra ulaşım gibi kentsel alt yapı, şehir içi trafik hizmetleri yapmak veya yaptırmakla mükellef kılınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde ise belediyenin yetkileri ve imtiyazları sayılmış olup, toplu taşıma yapmak, kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek belediyenin yetkileri arasında gösterilmiştir.

Anılan maddenin beşinci fıkrasına göre ise belediyeler e, f ve g bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilecek; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine

getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67'nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilecektir.

18.10.1983 tarih ve 18195 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci maddesinde, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek görev ve yetki olarak il ve ilçe trafik komisyonlarına verilmişse de 5393 sayılı Kanun'un 84'üncü maddesi ile 5393 sayılı Kanun'la, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Kanun'un uygulanmayacağı ifade edilmiş ve bu hüküm çerçevesinde, Kanun'un yürürlüğe girdiği 13.07.2005 tarihinden itibaren il trafik komisyonunun belediye sınırları içerisindeki toplu taşıma yetkisi kaldırılmıştır.

Bu bağlamda Danıştay 8'inci Dairesinin 17/09/2020 tarihli ve E. No: 2016/14732, K. No: 2020/3653 sayılı kararındaki "... belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer alan toplu taşıma araçları ve ticari taksilerin sayılarını, zaman ve güzergahlarını belirleme yetkisinin Belediye Meclisi'ne ait olduğu anlaşılmış olup, ticari taksi nitelikli araçların çalışma izinleri, sayı ve güzergahlarının belirlenmesi ve buna yönelik olarak yapılan başvuruların değerlendirilmesi ile gerekli işlemlerin yapılmasına ilişkin yetkinin yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca belediye meclisine ait olduğu ..." şeklindeki hükmü ile Belediye Meclislerinin ulaşım ve toplu taşımadaki yetki ve imtiyazları, bu yorumla yeniden tanımlanmıştır.

Danıştay 13. Dairesi'nin Esas No: 2015/985, Karar No: 2015/3164 ve aynı Dairenin Esas No:2014/384, 2014/1950 No.lu Kararlarında, belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini,

- Bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayının alınmasının ön koşul olduğu,

- Kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yıllla sınırlı olduğu,

- Ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konulması gerektiği,

• Yukarıdaki usullere gördürülecek hizmetlere ilişkin ihalelerin Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, yönünde hükümler verilmiştir.

İl Emniyet Müdürlüğü nezdinde yapılan araştırma sonucunda 2008/828 sayılı Encümen Kararına konu olan 184 adet taksinin hepsi ya da bir kısmı için alınmış ve 5393 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten öncesine dayanan herhangi bir İl Trafik Komisyonu Kararına rastlanmamıştır. Bu bağlamda ilde bulunan 184 adet taksinin, herhangi bir komisyon ya da Belediye Meclis Kararına dayanmaksızın ticari faaliyetine devam ettiği anlaşılmıştır.

Oysaki 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1'inci maddesinde "*Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür. ...*" hükmü yer almakta olup, bu hükmün taksi plakaları ile ilgili hususu da kapsadığına şüphe yoktur.

Burada kazanılmış bir hakkın varlığından söz edebilmek de mümkün bulunmayıp bunun için, bu hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmiş olması gerekmektedir. Nitekim Danıştay 10'uncu Dairesinin 2000/2114 Esas ve 2002/3458 sayılı kararına göre, "...Kazanılmış hak, bir hak sağlamaya elverişli nesnel kuralların bireylere uygulanması ile onlar için doğan öznel hakkın korunması anlamında kabul edilebileceğinden, kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni düzenlemeden önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir."

Yukarıda belirtilen yüksek yargı kararları ışığında, belediyenin görevine giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere bir hak olarak verilmesi suretiyle gördürülebilmesi hukuken mümkün gözükmemekle birlikte mevzuata aykırı olarak tesis edilen ve belirtilen nitelikteki işlemlerin ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurması da aynı nedenle imkan dahilinde değildir.

Bu bağlamda 4/5/2021 tarih ve 31474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Anayasa Mahkemesinin 07/04/2021 Tarihli ve 2018/20720 Başvuru Numaralı Kararı"nda belirtilen aynı mahiyetteki konu için Anayasa Mahkemesince mülkiyet hakkının ihlaline karar verildiği bir vakıaysa da Anayasa Mahkemesinin bahse konu kararı ayrıntılı bir tahlile tabi tutulduğunda bu kararın bulgumuza yansıyan düşüncüyü teyit eder nitelikte bir mahiyet taşıdığı anlaşılacaktır. Anılan mahkeme kararında özetle:

- Öncelikle idare tarafından ilk tahsis işlemi yapıldığı tarihten iptal işlemi yapılincaya kadar olan dönemde herhangi bir müdahalede bulunmadığı gibi işgaliye harcı ve benzeri ücretler karşılığında davacılara yer gösterildiği ve faaliyetleri kolaylaştıracak çeşitli imkânlar tanındığı, bu tutumunun davacılarda uzun zamandır süregelen faaliyetlerini sürdürecekleri yönünde haklı bir beklenti oluşturduğu, dolayısıyla yapılan tahsis işleminin iptali şeklindeki müdahalenin davacılar açısından öngörülebilir olmadığı, dolayısıyla ekonomik bir değer olan bu hatların iptalinin “mülkiyet hakkının” iptali anlamına geldiği,

- Mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa’ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna uygun olması, kamu yararı amacı taşıması ve ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerektiği, somut olayda idarece yapılan işlemin “kanunilik ilkesini” karşıladığını ve “kamu yararı amacını” sağlamaya yönelik olduğu,

- Ölçülülük ilkesinin elverişlilik, gereklilik ve orantılılık alt ilkelerden oluştuğunu, somut olayda bu ilkelerden elverişlilik ve gereklilik ilkelerinin sağlandığı,

- Ancak idarenin iyi yönetim ilkesine uygun hareket etmeyerek uzun yıllardan bu yana yolcu taşımacılığı faaliyetini elinde bulunduran başvuruçuların, alınan karar öncesinde bilgilendirilmediğinden oluşacak yeni duruma kendilerini hazırlayabilmeleri yönünde imkân sahibi olmadıkları, herhangi bir uyarı yapılmadan ve geçiş süresi de öngörülmeden bir anda alınan karar ile başvuruçuların toplu taşıma faaliyetinin sona erdirildiği, başvuruçuların bu kararın alınma sürecinde herhangi bir etkisinin de olmadığı, başvuruçuların etki etmesinin mümkün olmadığı ve tek taraflı olarak alınan bir kararla ekonomik bir değer teşkil eden imtiyazın idarece belirlenen bir zamanda iptal edildiği, bu hususun imtiyaz sahibi olan başvuruçular yönünden öngörülemez bir durum olduğu, öte yandan imtiyazı iptal eden idarenin, başvuruçuların bu nedenle karşılaşacakları muhtemel zararlarının tazmini amacıyla herhangi bir tedbir almadığı gibi hak sahiplerine faaliyetlerini sürdürebilecekleri başka bir alan da göstermediği, bütün bu hususlar bir araya geldiğinde imtiyaz sahiplerine iptal sonrasında oluşacak yeni duruma uyum göstermeleri için süre ve imkân tanınmadan, iptalin olası sonuçları hakkında herhangi bir önlem almadan ve daha da önemlisi iptalden önce buna ilişkin objektif koşullar belirlenmeden imtiyazın sona erdirilmesi bütün külfetin başvuruçulara yüklenmesi sonucunu doğurduğuna karar verilmek suretiyle orantılılık ilkesine aykırı hareket edildiği,

- Sonuç olarak derece mahkemelerinin kamu makamlarının imtiyazın iptaliyle ilgili takdir yetkisinin önceden belirlenmiş ve öngörülebilir bir koşul veya ölçüt dikkate alınmadan kullanılabileceği yönündeki yorumları, mülkiyet hakkı kapsamında korunması gereken bir

menfaati bulunduğu kabul edilen başvuruçulara öngörülemez bir şekilde şahsi olarak aşırı ve orantısız bir külfet yüklemiştir. Bu sebeple başvuruçuların mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında olması gereken adil dengenin başvuruçular aleyhine bozulduğu sonucuna varılmıştır.

Yukarıda özetlenen AYM kararı çerçevesinde, ihalesiz olarak verilen yolcu taşıma imtiyazının iptal edilerek söz konusu işin ihale ile verilmesi gerektiği konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamakla birlikte idarenin iyi yönetim ilkelerine uygun olarak hat sahiplerini karar almadan önce objektif koşullar konusunda bilgilendirerek yeni oluşacak duruma kendilerini hazırlayabilecekleri imkân sunması, gerekirse makul olarak değerlendirilebilecek bir süre öngörülerek bir geçiş dönemi sağlanması, böylelikle yapılacak hukuki müdahale sonrasında bütün külfetin hat sahiplerinin üzerinde kalmaması hususunda azami gayret gösterilmesi gerekmektedir.

Ayrıca şehir içi yolcu taşımacılığını düzenleme yetkisi olan ve hizmet sınırları içerisinde bulunan belde halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarının karşılanmasına matuf görevlerini yerine getirebilmek için ekonomik bir güce ihtiyaç duyan belediyeden, herhangi bir bedel ödenmeden süresiz bir imtiyaz devri yapılamayacağına da kuşku yoktur.

Bu konudaki yasal düzenlemelere kusursuz bir uyumun varlığının, ülke gündemini sık sık meşgul eden fahiş taksi plakası fiyatları ile doğrudan ilişkisi olduğuna şüphe yoktur. Süreli verilen kimsenin mülkiyetinde kalmayacak plakaların, bu hâliyle ticarete konu olmayacağı muhakkaktır.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde ne zaman ve nasıl verildiği belli olmayan, hangi tarihli kararlarla ve ne şekilde tahsis edildiğine ilişkin detaylı bilgiye ulaşılamayan 184 adet T plakanın süresi ve şartları da belirtilerek ve 5393 sayılı Kanunu'na uygun olarak, 2886 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde ve/fakat yukarıda anılan Anayasa Mahkemesi Kararı doğrultusunda iyi yönetim kurallarına da riayet edilmek suretiyle hat sahiplerine makul bir süre tanınması kaydıyla ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 3: Park Alanı Olarak Bütün Vatandaşların Kullanımına Açık Olması Gereken Taşınmazların Amacı Dışında Kullanılması

Dayanağı 3194 sayılı İmar Kanunu olan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'ne aykırı yapılar olduğu tespit edilmiştir.

Bahse konu Yönetmelik'in 19'uncu maddesi, parsel kullanım fonksiyonlarına göre yapılaşma koşullarını belirlemektedir. Anılan maddenin birinci fıkrasının c bendi, park alanlarını düzenlemekte olup bu alanlara encümen kararı ile yapılabilecek yapıların nitelik ve niceliğine ilişkin kurallar öngörmektedir.

Yönetmelik'in c bendinin ikinci alt bendi, 1000 m² ve üzeri parklarda yer alabilecek yapılara ilişkin düzenleme içermekte olup buna göre bu parklarda ancak ahşap veya hafif yapı malzemelerinden yapılmak, kat adedi 1'i, yüksekliği 4.50 metreyi ve açık alanları dâhil taban alanları toplamda %3'ü, her birinin alanı 15 m²'yi geçmemek kaydıyla çay bahçesi, büfe, muhtarlık, güvenlik kulübesi, parkın ihtiyacı için gerekli olan asgari ölçülerdeki trafo, parkın işlevini bozmayacak şekilde beton veya betonarme temel içermeyen spor aletleri yapılabilecektir.

Belediyenin e-imar uygulaması ve İmar Müdürlüğü kayıtları üzerinden yapılan incelemede Anıt Park olarak bilinen yerin, park niteliği taşıdığı ve/fakat bununla birlikte üzerinde kafe olarak işletilen iki adet yapı bulunduğu ve söz konusu bu yapıların gerek yapımında kullanılan malzemeler gerekse taban alanlarının ölçüsü bağlamında anılan 19'uncu madde c bendinin ikinci alt bendinde yer alan sınırlamalara uymadığı anlaşılmıştır.

Ankara I Numaralı Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulunun 20.12.2012 gün ve 391 sayılı kararı eki olan Bolu Merkez İlçesi Tabaklar Mahallesi Kent Meydanı ve Anıt Park Uygulama İmar Planı Plan Tadilatı Plan Notları'nın "Genel Hükümleri" 1.2 numaralı bölümünde, plan tadilatının amacının, kentsel ölçekte valilik önündeki kent meydanının özgün niteliğine kavuşturulması, yaya mekânlarının oluşturulması, kent meydanının Anıtpark'la yeniden bütünleştirilerek kentsel ölçekte yeşil alan ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlamak olduğu; 1.5 numaralı bölümünde, alanın kimliğini ve özgün niteliklerini değiştirecek biçimde alana müdahale edilemeyeceği; 1.7 numaralı bölümünde meydan işlevlerini destekleyecek, kullanım süresini uzatacak planda belirtilen form ve büyüklükte kafe, büfe, kafeterya, sanat merkezi, sergi salonu, çalışma atölyesi, WC ve bankamatik birimleri yapılabileceği; 1.9 numaralı bölümünde, her türlü yeni yapılaşmada planlama alanı ve yakın çevresinin kimliğine, özgün kültürel, fiziksel ve mekânsal değerlerine uygun form ve malzeme kullanımının esas olduğu belirtilmektedir.

Kurul'un plan notlarında ifade edildiği gibi kafe ve kafeterya ve izin verilen diğer yapılar, 1.7 numaralı plan notuna uygun olarak park alanına değil, ancak meydan işlevlerini desteklemek üzere meydan olarak tanımlanan alana yapılabilecektir. Zaten, ilgili Kurul'un

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'ne aykırı bir karar alarak park alanı içerisine, bu Yönetmelik ile izin verilenler dışında bir yapı yapılmasını öngörmesi ve buna izin vermesi de mümkün değildir.

“Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları” olgusu, aslında sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden birisidir ve sadece konutlara, temel hizmetlere ve ulaşım hizmetlerine değil aynı zamanda kentsel yeşil alanlara erişimi sağlamayı da hedeflemektedir. Rant alanları değil, kentsel açık alanlar ve özellikle kent parkları, yaşanabilir ve sağlıklı kentler için bir muasır medeniyet ölçüsüdür. Özellikle kısa süre önce tüm insanların etkilendiği küresel pandemi, açık alanların ve parkların ne kadar önemli ve gerekli olduğunu ortaya koymuştur.

Bu bağlamda, dayanağını 3194 sayılı Kanun'dan alan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği fiziki, doğal, tarihi ve kültürel değerleri korumak ve geliştirmek, koruma ve kullanma dengesini sağlamak, ülke, bölge ve şehir düzeyinde sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı ve güvenli çevreler oluşturmak üzere hazırlanan arazi kullanım ve yapılaşma kararları getiren mekânsal planların yapımına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Yönetmelik, birey ve toplumun kültürel, sosyal ve rekreatif ihtiyaçlarının karşılanması ve sağlıklı bir çevre ile yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik olarak diğer tesislerle birlikte park, çocuk bahçesi, oyun alanı, meydan, rekreasyon alanı gibi açık ve yeşil alanları da “sosyal altyapı alanı” olarak tanımlamış ve sosyal altyapı alanları ile sürdürülebilir kalkınma ilişkisini mevzuat bağlamında da kurmuştur.

Bu çerçevede imar mevzuatına uymak ve uyulmasını sağlamakla görevli ve sorumlu belediyelerin, bu konuda göstereceği hassasiyet, yaşam kalitesi yüksek ve sağlıklı çevrelerin oluşturulması yönüyle de önem ve değer taşımaktadır.

Açıklanan nedenlerle imar mevzuatının öngördüğü hususlarda gereken dikkat ve önemin gösterilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Taksi Duraklarındaki Yapıların Belediye Tarafından Yaptırılması

Bolu'da faaliyet gösteren taksilerin şehrin muhtelif yerlerinde bulunan duraklarındaki yapıların Belediye bütçesinden karşılanmak suretiyle yaptırıldığı görülmüştür.

T.C. Bolu Belediyesi Taksi Durakları ve Taksi Taşımacılığı Yönetmeliği, başta 5393 sayılı Belediye Kanunu olmak üzere ilgili kanunlarla belediyelere verilen görev ve yetkiler

çerçevesinde belediye sınırları içinde faaliyet gösteren taksi durakları ile yeni açılacak olan taksi duraklarının çalışmalarının belli bir düzen içinde yapılmasının sağlanması, yolcuların rahatlığı ve güvenliği ile şehir içi trafik güvenliğinin ve bütünlüğünün sağlanması gibi amaçlara matuf olarak hazırlanıp yürürlük kazandırılmıştır.

Bahse konu Yönetmelik'in "Taksi Durağı Açılmasında Aranılan Şartlar" başlıklı 9'uncu maddesinin d fıkrası "*Yeni ihale edilecek durak tipleri, Belediyece verilecek projeye uygun olarak yaptırılacaktır.*" düzenlemesini haiz olup, burada vazedilen hükümle Belediye için bir görev değil otorite olması vasfına dayalı bir yetki tanımlamakta ve bu da durak tiplerine ilişkin bir standart oluşturma yetkisi olarak tezahür etmektedir. Yukarıda yer verilen Yönetmelik hükmünden de anlaşılacağı üzere yapılacak duraklar, Belediyenin verdiği projeye uygun olarak taksi durağını kullanacak taksi sahipleri tarafından yaptırılacaktır.

Zaten bu türden bir harcamanın, 5393 sayılı Kanun'un belediyelerin görevlerini düzenleyen 14'üncü maddesinde sayılan hiçbir görevle ve dolayısıyla anılan maddede sayılan görevlerin yerine getirilmesi için mezkûr Kanun'un 60'ıncı maddesinde sayılmış olan belediyelerin giderlerinden hiçbirisiyle ilişkilendirilemeyeceği muhakkaktır.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu "kamu gideri" kavramını "*Kanunlarına veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine dayanılarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkı payları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma genel giderleri, borçlanma araçlarının iskontolu satışından doğan farklar, ekonomik, malî ve sosyal transferler, verilen bağış ve yardımlar ile diğer giderler...*" olarak tanımlarken, en başta yapılacak giderin mevzuata dayanması gerektiğine vurgu yapmıştır. Şu hâlde, kaynağını mevzuatından almayan hiçbir giderin yapılması mümkün değildir.

Bununla birlikte taksi duraklarının yapım bedellerinin Belediye tarafından karşılandığı anlaşılmıştır ki son olarak 27.03.2023 tarih ve 8.999.929,40 TL sözleşme bedelli "Bolu ili mücavir alanlarında perde ve istinat duvarı, köprüler ve tel işleri yapılması işi"nde 3 No.lu hak ediş raporu ile ödemesi yapılan "Çıkınlar Mahallesi otobüs durağı" imalatı içerisinde taksi durağının yapılması işinin de bulunması, bu hususa örnek olarak gösterilebilir.

Kamu İdaresince söz konusu durak yapılarının kiralama suretiyle kullanıldığı ifade edilmiş olsa da ibraz edilen kira sözleşmelerinin konusunun, durak yapıları mı yoksa durak olarak gösterilen taşınmazın kendisi mi olduğu hususu müphemdir.

Bu nedenle ve açıklanan sebeplerle taksi durak imalatlarının hâlihazırda yürürlükte bulunan Yönetmelik hükmüne uygun olarak projesi verilmek suretiyle taksi işletmecileri tarafından yaptırılmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 5: Belediyenin Taşıtlarına İlişkin Envanter Kayıtları ile Trafik Tescil Kayıtlarının Uyuşmaması

Belediyeye ait taşıtlara ilişkin envanter kayıtları ile Bolu İl Emniyet Müdürlüğü trafik tescil kayıtlarının karşılaştırılması sonucunda 6 adet taşıtın trafik tescil kayıtlarında olmasına karşın Belediyenin envanterinde mevcut olmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Mal Yönetiminde Etkililik ve Sorumluluk" başlıklı 48'inci maddesinde kamu idarelerinin, taşınırların yönetimi, kaydı, muhafazası ve kullanımından sorumlu olduğu, kamu idarelerine ait malları edinme, kiralama, tahsis, yönetim, kullanma ve elden çıkarma işlemlerinin mevzuatında öngörülen kurallar dahilinde hizmetin amacına uygun olarak verimlilik ve tutumluluk ilkesine göre yapılacağı, bu ilkeye aykırı eylem ve işlemlerden doğacak zararlardan, malların yönetimi veya kullanılması hususunda yetki verilenlerin sorumlu olacağı ifade edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Taşınır Kayıt Yetkilileri ve Taşınır Kontrol Yetkilileri" başlıklı 6'ncı maddesinde ise taşınırların giriş ve çıkışına ilişkin kayıtların tutulması ve bunlara ilişkin belge ve cetvellerin düzenlenmesinin, kullanımda bulunan dayanaklı taşınırların buldukları yerde kontrol edilmesi, sayımlarının yapılması ve yaptırılmasının taşınır kayıt yetkililerinin görev ve sorumlulukları arasında olduğu ifade edilmiştir.

Diğer yandan Trafik Kanunu'nun "Araçların Satış, Devir ve Tescili İle Bu İşlemlerle İlgili Yetki ve Sorumluluk" başlıklı 20'nci maddesinde, tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinin noterler tarafından yapılacağı, noterler tarafından yapılmayan her çeşit devir ve satış işlemlerinin geçersiz olduğu, satış ve devir işleminin sicile işlenmek üzere üç iş günü içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu ile vergi dairesine bildirileceği, bu bildirimle birlikte alıcı adına trafik tescil işleminin gerçekleşmiş sayılacağı, satış ve devir tarihi itibarıyla eski malikin motorlu taşıtlar vergisi mükellefiyetinin sona ereceği ve yeni malikin mükellefiyetinin başlayacağı ifade edilmiştir.

Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun "Mükellef" başlıklı 3'üncü maddesinde de motorlu taşıtlar vergisi mükelleflerinin, trafik sicili ile Ulaştırma Bakanlığınca tutulan sivil hava vasıtaları sicilinde adlarına motorlu taşıt kayıt ve tescil edilmiş olan gerçek ve tüzel kişiler

olduğu, 4'üncü maddesinde ise belediyelerin motorlu taşıtlar vergisinden müstesna olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde kamu idarelerine ait malları edinme ve elden çıkarma işlemlerinin mevzuatında öngörülen kurallar dahilinde yapılacağı, taşınırların giriş ve çıkışına ait kayıtların tutulmasının taşınır kayıt yetkililerinin görevi olduğu, araçların satış ve devir işlemlerinin noterler tarafından yapılacağı, noterler tarafından yapılmayan satış ve devir işlemlerinin geçersiz olduğu, satış ve devir işleminin sicile işlenmek üzere ilgili trafik tescil kuruluşu ve vergi dairesine bildirilmesiyle alıcı adına trafik tescil işleminin gerçekleşeceği, motorlu taşıtlar vergisi mükellefinin trafik sicilinde adlarına motorlu taşıt kayıt ve tescil edilmiş olan gerçek ve tüzel kişiler olduğu ancak belediyelerin bu vergiden müstesna olduğu anlaşılmaktadır.

İdarenin sahip olduğu taşıtlar diğer tüm taşıtlar gibi tescil edilmekte ve emniyet müdürlükleri kayıtlarında yer almaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları ise sahibi oldukları taşıtları ayrıca envanter kayıtlarında tutmakta ve bu kayıtlar vesilesiyle kontrol ve denetim işlemlerini gerçekleştirmektedirler. Gerek emniyet müdürlükleri gerekse de idarelerin kendi bilgi sistemlerinde taşıtlar kayıt altına alındığından her iki kaydın birbiri ile eş olması gerektiği açıktır.

Yapılan incelemede trafik tescil kayıtlarında Belediye adına tescilli olan 6 adet aracın, envanter kayıtlarında bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu araçların hala Belediye adına tescilli görünmesinin, araçlara ilişkin trafik cezalarında Belediyenin sorumluluğunun devam etmesi ve araçların yeni maliki üzerine vergi mükellefiyeti tesis edilememesi gibi sorunları ortaya çıkarmaktadır.

Bu hususa 2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunda 33 araç ile ilgili olmak üzere yer verildiği anlaşılmakla birlikte, yapılan çalışmaların tüm araçlar için tamamlanmadığı anlaşılmıştır.

İdarenin envanter kayıtlarının fiili durumla uyar hale getirilmesi, emniyet kayıtlarında yer alan araçların şu anda nerede olduğunun tespitinin yapılması, kurum envanterinde yer almayan ancak trafik tescil kayıtlarında hâlâ Belediye adına kayıtlı görünen araçların devir ve tescil işlemlerinin yapılması ve nihayetinde ilgili taşınırların muhasebede gerçek durumu yansıtacak ve doğru bilgi verecek şekilde gösterilmesinin sağlanması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Belediyenin Taşıtlarına İlişkin Envanter Kayıtları ile Trafik Tescil Kayıtlarının Uyuşmaması	2022	Yerine Getirilmedi	Bulgu yapıldı (Bulgu:5)